

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії,
ректор ДЗВО «Університет
менеджменту освіти»

М. О. Кириченко
«06» квітня 2023 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування для іноземних громадян та осіб без громадянства

Рівень вищої освіти – **другий (магістерський)**
Галузь знань – **05 «Соціальні та поведінкові науки»**
Спеціальність – **051 «Економіка»**
Освітньо-професійна програма:
«Управління персоналом та економіка праці»

ПОГОДЖЕНО

Голова вченої ради ННІМП,
директор ННІМП
ДЗВО «Університет
менеджменту освіти»

Т. Є. Рожнова
«06» квітня 2023 р.

Київ – 2023

УКЛАДАЧІ:

Професор кафедри економіки,
підприємництва та менеджменту,
кандидат педагогічних наук, доцент

О. Л. Ануфрієва

Старший викладач кафедри економіки,
підприємництва та менеджменту,
кандидат економічних наук

О. А. Брусенцева

РЕКОМЕНДОВАНО

на засіданні кафедри економіки, підприємництва
та менеджменту ННІМП ДЗВО «УМО»,
протокол № 9 від «05» квітня 2023 р.

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та менеджменту ННІМП,
кандидат педагогічних наук, доцент

Т. І. Бурлаєнко

Голова фахової атестаційної комісії,
кандидат педагогічних наук, доцент

Т. І. Бурлаєнко

ЗМІСТ

	стор.
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ	4
Програма навчальної дисципліни «МІКРОЕКОНОМІКА»	4
Програма навчальної дисципліни «МАКРОЕКОНОМІКА»	6
Програма навчальної дисципліни «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМНИЦТВА»	7
Програма навчальної дисципліни «УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»	9
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	10
ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	12

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування за спеціальністю 051 «Економіка», (далі – Програма) є внутрішнім нормативним документом ДЗВО «Університету менеджменту освіти», який розроблено кафедрою економіки, підприємництва та менеджменту на основі освітньо-професійної програми для підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти «Управління персоналом та економіка праці» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для іноземних громадян та осіб без громадянства. Програму розроблено з урахуванням Програми предметного тесту з управління та адміністрування (затверджено наказом МОН України № 157 від 11.02.2022 р., <http://surl.li/hqant>).

Фахові вступні випробування проводяться за основними дисциплінами навчального плану підготовки вступників на базі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – «Менеджмент», «Маркетинг», «Економіка підприємства», «Управління персоналом».

Мета фахових випробувань – перевірка теоретичної та практичної підготовки вступників на базі здобутого першого (бакалаврського) або другого (магістерського) рівнів вищої освіти і проведення відбору серед вступників для навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка», за освітньо-професійною програмою «Управління персоналом та економіка праці».

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Вступники, які подали документи на навчання за спеціальністю 051 «Економіка», за освітньо-професійною програмою «Управління персоналом та економіка праці», повинні:

- виявити достатній рівень знань з дисциплін, які передбачені програмою;
- володіти відповідною фаховою термінологією;
- вміти користуватися основними фаховими поняттями та розуміти їх взаємозв'язок
- мати знання щодо комплексу засобів маркетингу (товарна, цінова, розподільча та комунікаційна політика), порядку проведення маркетингових досліджень та сегментації ринків;
- володіти комплексом економічних знань щодо ресурсного потенціалу підприємства;
- знати процес управління персоналом підприємства та складові кадрової політики.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Тема 1. Основи економіки. Ефективність використання ресурсів

Предмет і функції економічної науки. Рівні економічного аналізу. Визначення: Макроекономіка. Мікроекономіка. Мезоекономіка. Мегаекономіка. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Межа виробничих можливостей (крива трансформації). Альтернативна вартість. Економічна ефективність. Загальнонаукові методи економічного аналізу. Граничний аналіз Економічні показники. Номінальні і реальні змінні. Поняття нормативної і позитивної економіки.

Тема 2. Попит, пропозиція та ринковий механізм

Попит і закон попиту. Аналіз змін попиту та величини попиту Нецінові визначники попиту.

Суть та види еластичності попиту. Цінова еластичність попиту і загальний виторг виробника. Економічна інтерпретація значень коефіцієнтів різних видів еластичності попиту.

Пропозиція і закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції та величини пропозиції. Нецінові визначники пропозиції. Цінова еластичність пропозиції.

Ринкова рівновага. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Надлишок виробника і надлишок споживача. Вплив змін попиту й пропозиції на рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку.

Прямий і непрямий вплив держави на ринкову рівновагу. Наслідки запровадження максимальних і мінімальних цін. Аналіз впливу непрямих податків, дотацій і субсидій на

ринкове становище покупців і продавців. Чисті втрати суспільства.

Тема 3. Теорії поведінки споживача

Корисність в економічній науці і проблема її виміру. Функція корисності. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага.

Сутність раціонального вибору споживача. Поняття «рівноваги споживача». Правило рівноваги споживача за умови споживання набору благ.

Криві байдужості (індиферентності) та їх властивості. Коефіцієнт граничної норми заміни (заміщення) благ. Карта кривих байдужості.

Бюджетне обмеження та можливості споживача. Рівновага споживача з позицій порядкового (ординалістського) підходу. Реакція споживача на зміну цін товарів і доходу споживача. Модель (крива) «дохід – споживання». Модель (крива) «ціна – споживання».

Тема 4. Теорія виробництва і витрат

Параметри функціонування підприємства як мікроекономічної моделі. Суть виробництва. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором. Закон спадної граничної продуктивності змінного фактора виробництва. Сукупний, середній та граничний продукт, їх взаємозв'язки. Стадії виробництва.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива виробничої байдужості (ізокванта): поняття і властивості. Лінія однакових витрат виробництва (ізокоста). Правило рівноваги виробника.

Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат виробництва. Явні і неявні витрати виробництва. Економічний, бухгалтерський і нормальний прибуток.

Постійні, змінні, сукупні витрати виробництва. Середні і граничні витрати виробництва у короткостроковому і довгостроковому періодах

Постійний, зростаючий та спадний ефекти масштабу виробництва.

Тема 5. Ринкові структури. Досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція, олігополія

Сутність ринкової структури. Види ринкових структур. Суть, ознаки та умови функціонування ринку досконалої конкуренції. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Умови рівноваги фірми-досконалого конкурента у довгостроковому і короткостроковому періодах.

Характерні ознаки ринкової структури чистої монополії. Види монополій. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Суспільні втрати від діяльності монополіста. Умови рівноваги монополіста у довгостроковому і короткостроковому періодах.

Характерні ознаки ринкової структури монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція в умовах монополістичної конкуренції. Умови рівноваги виробника у довгостроковому і короткостроковому періодах. Ефективність монополістичної конкуренції. Особливості організації олігопольного ринку. Види олігополій. Економічні наслідки олігополії.

Список рекомендованої літератури

1. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
2. Економічна теорія. Основи економічної теорії: навч. посіб. / укл. М. А. Слатвінський. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2014. 202 с.
3. Кравчук Ю. Б. Мікроекономіка : навч. посіб. Харків : ХНУВС, 2016. 133 с.
4. Задоя А. О., Петруня Ю. Є. Макроекономіка: навч. посіб. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. 256 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/18uY4mE5exdKgxxniRSHWtK9Ffa5undiC/view> (дата звернення: 15.03.2023)
5. Максименко І. А., Мацелюх Н. П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 382 с.
6. Солонінко К. С. Макроекономіка. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 200 с.
7. Мікроекономіка: Навчальний посібник. Харків : ХНУВС, 2016. 133с.

8. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка: навч. посіб. / за наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ : Лілея- НВ, 2015. 348 с.

9. Хомяков В. І. Менеджмент підприємства. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Кондор, 2018. 434 с.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

Тема 1. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення: Валовий внутрішній продукт (ВВП), Валовий національний продукт (ВНП), Чистий внутрішній продукт (ЧВП), Національний дохід (НД). Три методи обчислення ВВП.

Індекси цін та їх види Індекс споживчих цін (ІСЦ). Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП Сведения номінального до реального ВВП. Інфлювання і дефлювання.

Кейнсіанські функції споживання і заощадження. Гранична схильність до споживання та до заощадження. Середня схильність до споживання і до заощадження. Чинники споживання та заощадження.

Суть та види інвестицій (валові і чисті; реальні і фінансові; короткострокові та довгострокові; прямі і портфельні; венчурні і безризикові). Автономні і похідні (індуковані) інвестиції. Мультиплікатор інвестицій.

Сукупні видатки. Рівноважний рівень ВВП. Кейнсіанський хрест. Мультиплікатор видатків. Мультиплікатор податків. Інфляційний і рецесійний розриви.

Тема 2. Сукупний попит і сукупна пропозиція

Сукупний попит: суть та структура. Цінові та нецінові чинники впливу на сукупний попит. Крива сукупного попиту та її переміщення.

Сукупна пропозиція: суть та чинники впливу. Крива сукупної пропозиції та її переміщення. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періодах. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Тема 3. Макроекономічна нестабільність

Діловий цикл та його фази (спад, дно, піднесення, вершина). Причини економічних коливань. Малі, середні та довгі цикли.

Інфляція: суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки. Рівень та темп інфляції.

Антиінфляційна політика: суть та види (активна, пасивна).

Безробіття та його види (структурне, фрикційне, циклічне). Природна норма безробіття. Рівень безробіття.

Тема 4. Грошовий ринок та банківська система. Монетарна політика держави

Грошовий ринок та його агрегати.

Попит на гроші. Пропозиція грошей. Простий депозитний мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку.

Монетарна політика суть, цілі та види (політика «дорогих» і «дешевих» грошей).

Тема 5. Фіскальна політика: суть, види (дискреційна та недискреційна). Крива Лаффера

Фіскальна політика – загальна характеристика інормування. Ефективність використання.

Тема 6. Економічне зростання: суть та типи (екстенсивний та інтенсивний).

Фактори економічного зростання. Загальна характеристика економічного зростання.

Тема 7. Людські ресурси та людський розвиток.

Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку.

Тема 8. Соціальна економіка і політика

Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Види та інструменти соціальної політики.

Державні соціальні стандарти (прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія).

Список рекомендованої літератури

1. Базилінська О. Я. Макроекономіка: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 448 с.
2. Гронтковська Г. Е., Косік А. Ф. Макроекономіка. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 672 с.
3. Жарова Л. В., Хлобистова Є. В. Макроекономічне регулювання природоохоронної діяльності. Суми: Університетська книга, 2020. 296 с.
4. Корсікова Н. М. Макроекономіка: навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2019. 242 с.
5. Люльов О. В. Макроекономічна стабільність національної економіки. Суми: Університетська книга, 2020. 261 с.
6. Макаренко М. І., Солонинко К. Макроекономіка. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 216 с.
7. Задоя А. О., Петруня Ю. Є. Макроекономіка: навч. посіб. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. 256 с. URL: <http://surl.li/mhrpy> (дата звернення 15.03.2023)
8. Максименко І. А., Мацелюх Н. П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 382 с.
9. Солонинко К. С. Макроекономіка. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 200 с.
10. Островерх П. І., Панчишин С. М. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Львів : Априорі, 2020. 648 с.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Основи функціонування підприємства

Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності (маркетингова, управлінська, фінансово-економічна, виробнича, обліково-контрольна, інноваційна).

Види підприємств (за метою і характером діяльності: комерційні та некомерційні, за формою власності: приватні, колективні, комунальні, державні, змішані; за національною належністю капіталу: національні, з іноземними інвестиціями, іноземні, змішані, за масштабами діяльності великі, середні та малі) та їх об'єднань (асоціація, кооперація, консорціум, концерн, картель, трест, промислово-фінансові групи, холдинги).

Середовище господарювання підприємства: внутрішнє (мікросередовище), проміжне (мезосередовище) та зовнішнє (макросередовище).

Тема 2. Структура та управління підприємством

Функції (планування, організація, мотивація, контроль) та методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально- психологічні).

Типи організаційних структур управління підприємствами (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична та дивізійна).

Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства.

Техніко-технологічна база підприємства та суспільні форми організації виробництва (концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія і диверсифікація).

Тема 3. Планування діяльності підприємства

Планування: сутність та різновиди планів підприємства. Стратегічне, тактичне і оперативне планування. Сутність та часові межі.

Бізнес-план: визначення та його розділи (резюме; опис продукції (послуг); маркетинг-план, виробничий план, організаційний план; фінансовий план; оцінка ризиків).

Поняття економіко-математичної моделі та моделювання. Класифікація моделей.

Поняття адекватності моделі. Модель «чорної скриньки». Основні етапи побудови економіко-математичної моделі.

Поняття статистичної залежності між змінними. Суть кореляційного зв'язку. Критерії оцінювання статистичної значущості лінійного зв'язку.

Тема 4. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства

Основний капітал (необоротні матеріальні активи). сутність, видова структура, знос, амортизація, фондівдача, фондомісткість та фондоозброєність.

Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, видова структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного обороту.

Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи. сутність, види та амортизація.

Інновації. сутність, різновиди та інноваційний процес.

Тема 5. Витрати та результати діяльності підприємства

Собівартість продукції та кошторис витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).

Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції (обліково-вимірвальна, розподільча та стимулююча). Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові).

Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий). Ефект та ефективність діяльності підприємства: сутність та відмінності.

Список рекомендованої літератури

1. Довідник економіста сільськогосподарського підприємства / заред. Ю. О. Лупенката, О. В. Захарчука. Київ : ННЦ«ІАЕ», 2018. 600 с.
2. Економіка підприємства: підручник / за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : КНЕУ, 2019. 551 с.
3. Економіка підприємства: задачі, кейси, ділові ігри / за заг. ред. Г. О. Швиданенко. Київ : КНЕУ, 2018. 307 с.
4. Економічні засади формування прибутковості виробництва молока в аграрних підприємствах: теоретико-прикладний аспект: моногр. Харків : Точка, 2013. 490 с.
5. Дієсперов В. С. Сільська економіка: моногр. Київ : ННЦ«ІАЕ», 2016. 272 с.
6. Малік М. Й., Беженар І. М., Грищенко О. Ю. Науково-методичні засади поглиблення спеціалізації в аграрних підприємницьких структурах. Київ : ННЦ«ІАЕ», 2015. 104 с.
7. Могилова М. М. Основні засоби сільськогосподарських підприємств: стан, оцінка, відтворення: моногр. Київ : ННЦ«ІАЕ», 2016. 404 с.
8. Модернізація матеріально-технічної бази аграрних підприємств: моногр. / заред. О. В. Захарчука та В. Д. Войтюка. Київ-Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2019. 305 с.
9. Олійник О. В., Шиян Н. І., Кучер Л. Ю., Міщенко В. С. Формування витрат і доходів скотарства у сільськогосподарських підприємствах: моногр. Харків: ФОП Панов А. М., 2018. 240 с.
10. Перспективні форми організації господарської діяльності населення: наукова доповідь / Ю. О. Лупенко, О. Г. Шпикуляк, В. Я. Месель-Веселяктаін. Київ : ННЦ«ІАЕ», 2019. 114 с. 11.
11. Шпичак О. М., Лупенко Ю. О., Боднар О. В. Методичні положення щодо функціонування системи економічних важелів підвищення споживчої вартості сільськогосподарської продукції та продовольства / за ред. О. М. Шпичака. Київ: ННЦ«ІАЕ», 2020. 70 с.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Тема 1. Управління персоналом у системі менеджменту організації

Роль та значення управління персоналом як науки. Людина як суб'єкт і об'єкт управління персоналом. Орієнтація персоналу на корпоративну культуру. Особливості та роль персоналу в досягненні конкурентоспроможності сучасних організацій. Проблеми та тенденції у кадровому менеджменті успішних компаній.

Тема 2. Управління персоналом як соціальна система

Характерні риси особистості, що пов'язані з її поведінкою в організації. Поняття особистості. Ціннісна орієнтація працівника. Індивід й індивідуальність: спільне та відмінне персоналу. Класифікація персоналу за категоріями та її характеристика: виробничий персонал (робітники) та управлінський персонал (службовці), зміст виконуваних функцій та основні категорії в організаціях різних сфер діяльності.

Тема 3. Кадрова політика і стратегія управління персоналом організації

Поняття та значення кадрової політики в організації. Фактори, що впливають на формування кадрової політики та умови її реалізації. Класифікація типів кадрової політики за основними ознаками. Зміст кадрової політики на різних етапах життєвого циклу організації.

Тема 4. Кадрове планування в організаціях

Поняття кадрового планування. Мета та завдання планування роботи персоналом на підприємстві. Види планування: стратегічне, тактичне, операційне (поточне). Фактори, що впливають на визначення потреб у персоналі. Поняття маркетингу персоналу та його функції.

Тема 5. Організація набору та відбору персоналу

Змістпроцесу набору та наймання працівників. Основні джерела інформації про вакансії. Визначення вакантних місць. Формування вимог до претендентів. Професіограма: модель співробітника і модель посади. Залучення персоналу: створення бази даних кваліфікованих кандидатів для відбору. Характеристика джерел залучення кандидатів. Роль кадрових агентств.

Професійна орієнтація та профорієнтаційна робота. Методи та форми професійної орієнтації. Профорієнтація: суть і завдання, організація роботи. Методи управління професійною орієнтацією працівників. Зарубіжний досвід.

Тема 6. Організування діяльності та функції служб персоналу

Призначення та роль сучасних служб персоналу в організації. Стан, проблеми і тенденції розвитку кадрових служб. Основні функції та відповідальність кадрових служб. Статус, організаційна побудова та принципи розподілу повноважень між працівниками кадрових служб.

Тема 7. Формування колективу організації

Колектив як соціальна групи. Ознаки колективу: єдність мети, умовна відокремленість, організаційна та територіальна єдність. Функції колективу та його різновиди в організації. Роль керівника та менеджера з персоналу у формуванні колективу. Види структур трудового колективу: функціональна, професійно-кваліфікаційна, соціально-демографічна, вікова, соціально-психологічна, соціально-класова. Колектив як вища форма внутрішньої організації групи. Ознаки колективу. Принципи та етапи процесу створення трудового колективу.

Тема 8. Згуртованість та соціальний розвиток колективу

Згуртованість колективу: сутність і стадії. Особливості управління персоналом на етапах розвитку колективу. колективи згуртовані, розчленовані та роз'єднані. Фактори, що впливають на згуртованість колективу. Поняття про команду та командну роботу в управлінні персоналом. Колектив та команда: спільне та від'ємне.

Тема 9. Оцінювання персоналу в організації

Оцінювання персоналу в сучасній організації. Сутність та різновиди оцінювання персоналу за цілями. Критерії-та методи оцінювання персоналу. Якісні, кількісні та комбіновані методи ділового оцінювання працівників організації. Основні принципи ефективного ділового оцінювання працівників. Оцінювання якості роботи різних категорій персоналу. Методи оцінювання управлінського персоналу: за діловими якостями.

Тема 10. Управління розвитком і рухом персоналу організації

Загальний і професійний розвиток персоналу. Сутність та завдання професійного

розвитку персоналу. Виявлення та аналізування потреб персоналу. Навчання персоналу. Програми підготовки персоналу. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації, перепідготовка. Післядипломна та додаткова освіта. Стажування. Зміст понять «самоосвіта», «саморозвиток». Перспективи професійного зростання в Україні.

Поняття про трудову кар'єру та службове зростання. Планування та управління службовою кар'єрою працівників. Моделі кар'єри: горизонтальна та вертикальна. Фактори, що визначають напрям та швидкість кар'єри. Створення відповідних умов для кар'єрного зростання працівників.

Тема 11. Управління процесом вивільнення персоналу

Причини та фактори вивільнення персоналу. Процедура звільнення. Соціальні та виробничі критерії вибору працівників на звільнення. Соціальні гарантії. Особливості виходу працівників на пенсію як форма звільнення. Поняття та значення абсентеїзму.

Управління плинністю кадрів та фактори, що їх зумовлюють. Показники абсолютні та відносні. Типові порушення трудової та виконавської дисципліни, причини їх виникнення. Нещасні випадки. Дисциплінарний вплив. Розробка заходів із регулювання плинності персоналу.

Тема 12. Соціальне партнерство в організації

Соціальне партнерство як засіб узгодження інтересів роботодавця і працівників. Механізм функціонування системи соціального партнерства: функції і завдання, законодавча база. Інтереси роботодавця і працівників: спільність і розбіжність, імовірність виникнення і загострення конфліктів.

Колективний договір як засіб зміцнення соціального партнерства. Сторони та зміст колективного договору. Порядок укладання та реєстрації колективного договору. Строк чинності колективного договору та контроль за його виконанням.

Тема 13. Ефективність управління персоналом

Система економічних, соціальних та організаційних показників управління персоналом: сутність та зміст. Критерії ефективності управління персоналом. Комплексна оцінка ефективності управління персоналом: сутність, переваги та недоліки у застосуванні. Методи оцінювання ефективності результатів роботи персоналу.

Список рекомендованої літератури

1. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : навч. посіб. Київ : ВД «Професіонал», 2016. 347 с.
2. Муромець Н. Є., Мирошніченко Ю. В., Корсаков Д. О. Менеджмент : навч. посіб. / Н. Є. Муромець ; за ред. Н. Є. Муромець. Харків : ФОП Мезина В. В., 2017. 324 с.
3. Міжнародний менеджмент та управління персоналом: підручник / [М. П. Бутко, І. М. Бутко, М. Ю. Дітковська та ін.]; за заг. ред. М. П. Бутка. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
4. Муромець Н. Є. Менеджмент : методичні вказівки до виконання самостійної роботи / Н. Є. Муромець, І. Г. Савченко. Харків : ХТЕІ КНТЕУ, 2017. 75 с.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Порядок проведення фахового вступного випробування визначається Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Державному закладі вищої освіти «Університет менеджменту освіти» в 2023 р. (<http://surl.li/gsiab>) та відповідно до Порядку проведення фахового вступного випробування за дистанційною формою в ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (<http://surl.li/evngu>).

Випробування вступник складає очно або дистанційно з документом (паспортом), що засвідчує ідентифікацію особистості. Вступник одержує варіант завдання, який містить 20 тестових завдань, для кожного з яких передбачено 4 варіанти відповідей. Кожна правильна відповідь на тестове питання оцінюється за шкалою 5 балів.

Вступнику необхідно при виконанні кожного завдання обрати правильну відповідь і позначити її у рядку, який відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестових завдань екзаменаційного білету відводиться 60 хвилин.

За результатами вступного фахового випробування проводиться оцінка рівня фахових знань за такими критеріями (табл. 1).

Таблиця 1

Шкала критеріїв оцінювання

Кількість правильних відповідей	Бал за шкалою 100-200	Рівень знань
1	100	Незадовільний
2	110	
3	115	
4	120	Задовільний
5	125	
6	130	
7	135	
8	140	
9	145	
10	150	
11	155	Достатній
12	160	
13	165	
14	170	
15	175	Високий
16	180	
17	185	
18	190	
19	195	
20	200	

Якщо вступник під час фахового вступного випробування з конкурсного предмету набрав менше 120 балів, то дана кількість балів вважається недостатньою для відбору для рекомендації до зарахування на навчання в ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Оцінювання рівня знань вступників проводиться кожним із членів фахової атестаційної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання.

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ**

Рівень вищої освіти – **другий (магістерський)**

Галузь знань – **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Спеціальність – **051«Економіка»**

Освітня програма – **«Управління персоналом та економіка праці»**

**Екзаменаційний білет № _____
фахового вступного випробування**

1. Що характеризує визначення «Активна відкрита соціальна система, яка складена із взаємодіючих елементів та підсистем, що має взаємини з зовнішнім середовищем та залежить від нього?»

- a) Підприємство як закрита система.
- b) Підрозділ підприємства.
- c) Система управління підприємством.
- d) Підприємство як відкрита система.

2. Технічна, технологічна, кадрова, просторова, управлінська, інформаційна, фінансова підсистеми є складовими елементами:

- a) Підприємства.
- b) Підрозділу підприємства.
- c) Зовнішнього середовища.
- d) Структури управління.

3. Властивість підприємства формувати цілі – це:

- a) Властивість підприємства як цілеспрямованої системи.
- b) Властивість підприємства як відкритої системи.
- c) Характерна система кожної системи
- d) Властивість підприємства як відкритої цілеспрямованої системи.

4. Якими закономірностями обумовлене існування та функціонування підприємства як відкритої системи?

- a) Цілеспрямованістю, цілісністю, інтегрованістю, комунікативністю, ієрархічністю.
- b) Конкурентною боротьбою.
- c) Надійністю, неперервністю, інтегрованістю, цілеспрямованістю.
- d) Цілеспрямованістю, незалежністю, взаємопов'язаністю, послідовністю.

5. Що є поясненням існування концепції життєвого циклу організації?

- a) Існування розмаїття форм власності.
- b) Неможливість існування підприємств на ринку тільки в одному статусі.
- c) Існування різновидів організаційно-правових форм підприємства.
- d) Існування різних рівнів управління.

6. Підприємство може здійснювати свою діяльність тільки:

- a) Після державної реєстрації.
- b) Після визначення його цілей та обрання виду діяльності.
- c) Після ухвалення статуту підприємства членами трудового колективу.
- d) Після ухвалення основних положень статуту власником підприємства.

7. Статут підприємства відноситься до документів?

- a) Організаційного нормування.
- b) Організаційного регламентування.
- c) Організаційно-методичного інструктування.
- d) Інструктивних.

8. Закономірності управління, основоположні ідеї і правила, що визначають поведінку системи управління підприємства щодо здійснення управлінських функцій, покладено в основу визначення:

- a) Ланок організаційної структури управління.
- b) Функцій управління.
- c) Принципів процесу управління.
- d) Посад управлінських кадрів.

9. Що розуміється в менеджменті під діапазоном керованості?

- a) Кількість працівників, яких доцільно підпорядковувати безпосередньо менеджеру.
- b) Обсяг управлінської інформації, що передається з вищого на нижчий рівень

управління.

- c) Кількість працівників, які повинні входити до складу одного підрозділу.
- d) Кількість підрозділів, що доцільно створювати в організації.

10. Що визначає лінійні повноваження всередині підприємства?

- a) Існуючий вертикальний розподіл праці в ієрархії управління.
- b) Розміри підприємства.
- c) Види діяльності підприємства.
- d) Горизонтальний зв'язок між структурними одиницями.

11. З чим пов'язаний зміст посадових завдань на підприємстві?

- a) Повноваженнями, обов'язками, відповідальністю.
- b) Посадовими інструкціями.
- c) Знаннями виконавця.
- d) Обсягами діяльності підприємства.

12. Закінчіть наведений перелік: «Повноваження – обов'язки – ...»

- a) Відповідальність.
- b) Посада.
- c) Мотивація.
- d) Функція.

13. Які внутрішні характеристики управління підприємством визначають особливості функціонального розподілу?

a) Тип структури управління, системи і процедури управління, соціокультурні особливості.

- b) Цілі, структури, завдання, технології.
- c) Повноваження, обов'язки, відповідальність.
- d) Вид діяльності, стиль управління.

14. Що визначає фактичну впливовість посадової особи на підприємстві?

- a) Влада.
- b) Обов'язки.
- c) Відповідальність.
- d) Повноваження.

15. На якому управлінському рівні повинні розроблятися антикризові заходи?

- a) На кожному з трьох рівнів менеджменту.
- b) На вищому рівні менеджменту.
- c) На нижчому рівні менеджменту.
- d) На середньому рівні менеджменту.

16. Що є однією з головних причин виникнення ризику в діяльності організації?

- a) Наявність невизначеності умов та результатів діяльності.
- b) Непрофесіоналізм. Менеджерів.
- c) Високий рівень динамічності, характерний для зовнішнього середовища.
- d) Низький рівень дисциплінованості працівників.

17. Які з управлінських рішень мають ризиковий характер?

- a) Ті, що пов'язані з укладанням комерційних угод.
- b) Кожне управлінське рішення.
- c) Колегіальні.
- d) Одноосібні.

18. Визначити об'єкти ризику в управлінні:

- a) Комерційна угода, підприємництво.
- b) Менеджер з PR, менеджер персоналу.
- c) Товарна секція універмагу, завідувач секції.
- d) Товарна секція універмагу, комірник.

19. Якими є основне призначення конкурентної політики організації:

- a) Завоювання сильної конкурентної позиції підприємства в перспективі.

- b) Отримання надвисоких прибутків.
- c) Досягнення короткострокових поліпшень фінансових показників.
- d) Збільшення розмірів підприємства.

20. Ви значити правильну послідовність алгоритму розробки стратегічного проекту:

- a) Орієнтир – стратегія – стратегічний проект.
- b) Місія – ціль – стратегія.
- c) Місія – завдання – стратегія.
- d) Орієнтир – місія – стратегія.